

ТОНГ ЮЛАДУЗИ

Ўзбекистон болалари ва ўсмирларининг газетаси

Газета 1929 йил 1 августдан чиқа бошлаган

№ 6 (66235)
2000 йил 10 февраль.

Сотувда эркин нархда

Тортинчоқ, оғир-вазмин Шерзод эндигина ўн беш ёшга қадам қўйди. Аммо Ўрта осиелик ёш кикбоксингчилар орасида аллақачоннинг ўз лақаби бор - Куён! (Ураган). У Тошкент шаҳри Яккасарой туманидаги 118-мактабнинг битирувчиси. Ҳа, ҳа! Ўн беш ёшли битирувчи! Беҳзод нафақат ўрта мактаб дастурини ўқиб-ўзлаштирди. У мана шу ёшда тенгқурлари орасида (ўз вазни бўйича, албатта) тўрт марта ғолиблик шохсупасини эгаллади. Энг янги ғалабаси - яқинда Қозоғистоннинг Жамбул шаҳрида бўлиб ўтган ўсмир полвонларнинг Ўрта Осие мусобақасида қўлга киритилди... Беҳзод болалигида жуда нимжон, ориққина эди. Фарзандининг соғлом, чиниқиб ўсишини истаган ота-она Беҳзодни 6 ёшида уйларида яқин жойда ташкил этилган махсус гимнастика мактабига ўқишга бердилар. Беҳзод миллий кураш йўлини ўрганди, сўнг якка курашни, кейин спортнинг бошқа турлари сирлари билан танишишга киришди. «Биллур» махсус клуби тренери Руслан Дадахонов тиришқоқ Беҳзоднинг спортда истиқболи борлигини сизди. Ҳа, Беҳзод 1993 йилдан бери ана шу клубга қатнайди. 1994 йилда у ilk бора кикбоксинг бўйича Республика мусобақасида қатнашиб, ўз вазни тенгдош-

ҒАЛАБААНГ БИЛАН. БЕХЗОД!

лари орасида ғолиб бўлди. Устози Беҳзодни таътил кунлари машқлардан озод қилиб, дам олишга чақиради. Бироқ ёш спортчи уйда машқ қилишни канда қилмайди. Тўғри, у вақт топиб ота-онаси топшириб кетган уй-рўзғор

юмушларини ҳам қойилмақом қилиб адо этади. Синглиси Муштарийнинг, укаси Фаррухнинг уй вазифаларини тўғри бажаришларини назорат қилади. Шундай қилмаса бўлмайди, ахир у акалик бурчини ҳам унутмаслиги шарт. Қолаверса, 8-синфда ўқиётган Муштарий педагог бўлмоқчи, 6-синф ўқувчиси Фаррух бўлса математика билан инглиз тилига муккасидан кетган! Улар ҳам ота-оналари, тоғаларию боболари изидан бориб педагог бўлишмоқчи. Беҳзоднинг ўзи ҳам бобоси - Низомий номли Тошкент Давлат Педагогика университетининг собиқ профессори, раҳматли Набиев ота излари қолган мўътабар даргоҳнинг жисмоний тарбия факультетига ўқишга кирмоқчи. Ҳа, Беҳзоднинг бу режаси амалга ошувига шубҳа йўқ. У ўзгаларга йўл бошловчи - сарбон бўла олади. Зеро, буни 1999 йили Жамбулда бўлиб ўтган мусобақаларда Беҳзод команда етакчиси вазифасини уддалагани ҳам тасдиқлаб турибди. Спорт оламида эгаллаган шохсупанг қутлуг бўлсин, Беҳзод! Олдинда турган истиқболнингда чиқажак ҳаёт шохсупаси ҳам насиб этсин сенга!

ДУСТИНГ.

САМАРҚАНДНИНГ САРҲАЁЛ БОЛАЛАРИ

Бу гал ҳам вилоят кўрик танловида техник ижодиёт марказларига қатнаб, «устоз кўрган» болаларга омад кулиб боқди. Пайариқлик И. Абдусаломов танлов ғолиби бўлди. У кўзи ожиз болалар учун «Йўл бошловчи» ихтиро этди. У яратган электрон асбоб ультрақисқа товушлари воситасида йўловчини теварак-атрофдаги нарса-буюмлардан огоҳлантириб туради. Бу асбоб шарофати билан кўзи ожиз киши қоқилмай, туртинмай бемалол ўз йўлини топиб юра олади.

Беҳзод Рўзиев эса автомобиль чироқларини автоматик равишда ёндириб ўчириш йўлини топди. Биз Беҳзоднинг бу ихтиросини сир сақламоқчимиз. Чунки у балки келажакда ўзининг хусусий автозаводини очар ва бу ихтирони ўшанда намоёиш этар...

Элёр Шохназаров бўлса, компьютер техникаси ва инглиз тили бўйича билимдонлиги билан кўпчилик эътиборини ўзига тортди.

Ахтам Ёркулов яратган ҳайкалтарошлик ишлари ўзининг ҳаётга бойлиги, ўрта асрлар кишиларининг руҳиятни ёрқин акс эттиргани билан эътиборли. Бу борада Ахтам ўзининг биринчи устози - дадаси, таникли ҳайкалтарош Тўлаган ака Ёркуловдан амалий санъат сирларини пухта ўзлаштирганини исботлади.

Оқдарёлик Шухрат Лутфуллаевнинг моҳир қўллари яратган зардўзлик буюмлари, Дилноза Ахророванинг дилбар шеърлари вилоят танлови ҳайъати аъзолари томонидан юқори баҳоланди.

Бу истеъдодли ўқувчилар иқтидорли болаларнинг навбатдаги Республика кўрик-танловида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритдилар.

Н. ШОКИРОВА,
Самарқанд вилояти.

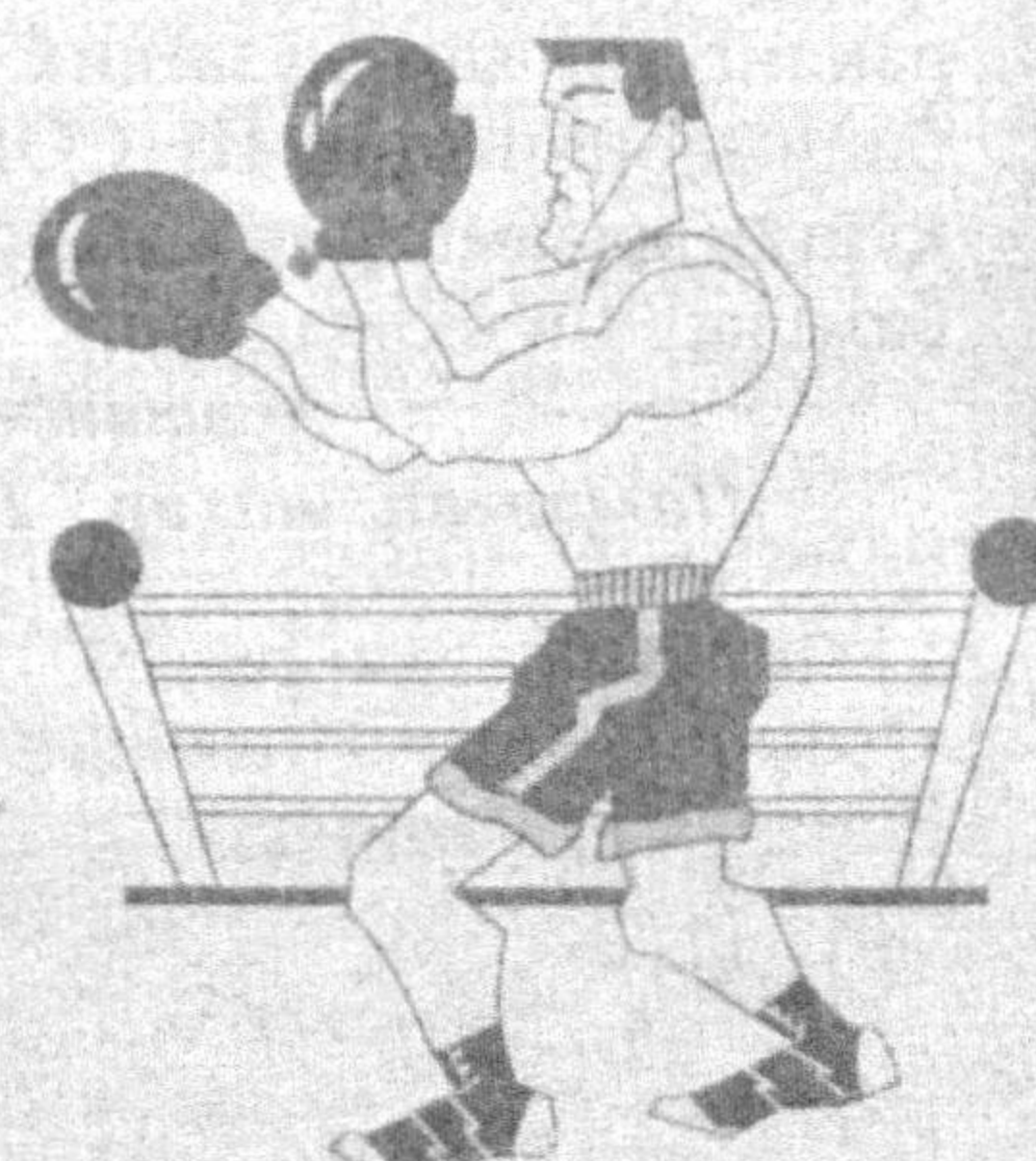
БИРИНЧИ ҚЎЛҚОП

Андижонлик спортчиларнинг чексиз имкониятларга эга эканликлари яқинда бўлиб ўтган ёш боксчиларнинг вилоят турнири кунларида яна бир карра намоён бўлди. Бу спорт байрамига «Андижонмой» ҳиссадорлик жамияти жамоаси бош ҳомий бўлди.

Мусобақалар вилоят миқёсидаги 2-болалар ва ўсмирлар спорт мактабида бўлиб ўтди. Вилоят, шаҳар ва туман мактаблари, спорт клублари ҳамда болалар ва ўсмирлар мактабларидан келган 162 нафар ёш боксчилар «Биринчи қўлқоп» мусобақаларида ўзларининг куч ва маҳоратини намоёиш этдилар.

Беллашувларда Андижондаги Республика олимпия захиралари билим юрти ёш спортчилари ғолиб чиқдилар. Улар 12 вазн бўйича 7 марта шохсупага кўтарилишди.

Гавҳар ҚЎЧҚОРОВА.

ЁШ МУХБИРГА ЭСЛАТМА

Сен ўқишда, меҳнатда, интизомда ва жамоат ишларида бошқа ўқувчиларга ўрнак бўлишинг керак.

Газетага: Мактаб ва синфингдаги яхши ишларни, қизиқ воқеаларни, турли тўғаракларда ҳунар ўрганаётган ўртоқларинг тўғрисида, далаларда, чорва фермаларида, ота-оналарига кўмаклашаётган тенгдошларинг ҳақида ёш табиатишунослар, ўлкасевар саёҳатчилар, жонкуяр етакчилар, соғ юрак-тоғ юрак эканлигини англаб, спорт билан жиддий шугулланаётган тенгдошларинг ва уларнинг ишлари ҳақида ёзиб юбор. Сен ва ўртоқларинг нималар ҳақида тортишасизлар, баҳслашасизлар, бўш вақтларни қандай ўтказасизлар - шулар ҳақида ҳам ёз.

Газетамизда чиққан мақолаларни синфдошларинг билан муҳокама қил. Улар ҳақида фикрингни, болаларнинг фикрини ёзиб юбор.

Бир мақолада ҳамма нарсалар ҳақида ёзма. Яхйиси бир фактни олиб, уни мукаммал ёритишга ҳаракат қил.

Камчиликлардан кўз юмма. Улар ҳақида дарров хабар қил. Лекин ёзишдан аввал унинг тўғрилигини текшир. Ўз деворий газетангнинг актив мухбири бўл.

Бизга хабар ёзганда сиёҳ билан равшан ва пухта ёз. Хат ёзганда қайси мактабда, нечанчи синфда ўқишингни, сен аёзо бўлган тўғарак номини, исм-фамилиянгни тўла кўрсат.

ХОНАДОНИМИЗ ФАЙЗИ-СИЗ, БУВИ- ЖОН!

Қариси бор уйнинг париси бор, деб бекорга айтишмайди. Менинг бувижоним бу йил 70 ёшни қаршиладилар.

Мен уларнинг бош набиралари бўламан. Ҳамиша бувим билан бирга-ман. Улар менинг дарсларимга кўмаклашадилар. Ҳадислардан, ривоятлардан айтиб берадилар. Доимо ота-онамни уялтирмайдиган инсон бўлишимни таъкидлайдилар.

Кўнглингиз хотиржам бўлсин, бувижон! Насиб бўлса сиз хоҳлагандек инсон бўламан. Хонадонларимиз файзи-сиз, бувижон!

Одилжон ПЎЛАТОВ,
Шайхонтоҳур туманидаги
169-мактабнинг
6-«В» синф ўқувчиси.

БИЛИМДОНЛАР БЕЛЛАШУВИ

Наманган Тиллар лицейида кимё ва биология фанидан билимдонлар беллашуви бўлиб ўтди. 8-«А» синфининг «Олмос», 8-«Б» синфининг «Семурғ» ҳамда 8-«В» синфининг «Ширибон» гуруҳлари ўзаро куч синашди. Беллашувни кимё фани ўқитувчиси Муяссархон Абдуллаева олиб борди.

Ўқувчилар турли саволларга саҳна кўринишлари орқали жавоб беришга ҳаракат қилдилар. Айниқса «Ширибон» гуруҳи аъзолари ўзларининг билимдонликлари билан ажралиб турдилар. Ва 52 балл тўплаб, ғолибликни қўлга киритдилар. Беллашув билимлар бўйича бўлсада биз муомала маданияти, одамлар орасида, инсон ўзини қандай тутиши кераклигини ҳам кузатдик. Билимдонлар билимдонлигини, ИНСОН билим сари қўйган қадамларини намоиш этиб, ўз баҳоларини оқладилар.

Хуршидбек ФАЙЗНЕВ,
Наманган шаҳар, Тиллар лицейи
ўқувчиси.

ТАДБИР АЗЗАТИ

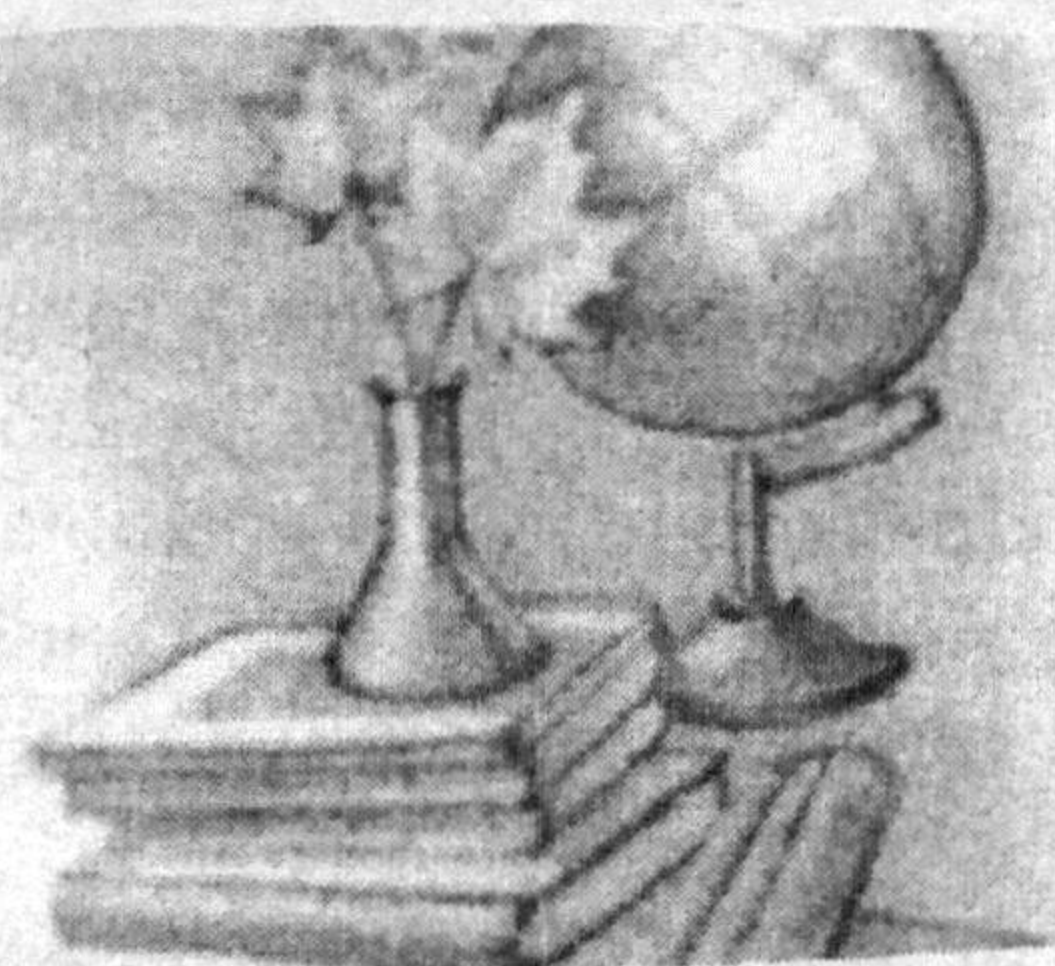
Соғлом авлод йили муносабати билан мактабимизда катта тадбир бўлиб ўтди. Унга таниқли санъаткор Абдурайим Абдуваҳобов ташриф буюрди. Мактабимизнинг илмий бўлим мудири ҳазил билан «Лаззат» ошхонаси эгаси», деб таништирди ва санъаткор ўқувчиларни қизиқтирган саволларига жавоб бериб, болалиги ҳақида тўхталди. «Болалигимни кўрмоқчи бўлсангиз мактабингизда ўқиётган ўғилларим Абдуқаҳҳор ва Абдужабборни кўринг», деди. Биз улардан «Ўғилларингиз санъаткор бўлишини хоҳлайсизми?», деб сўраганимизда, «Санъаткор бўлишига ҳеч қачон қаршилиқ қилмайман, чунки халққа хизмат қилишдан бахтли иш йўқ бу дунёда», деди.

Йиғилганлар санъаткор Абдурайим Абдуваҳобовга соғ-саломатлик, келажакдаги ишларига муваффақиятлар тилаб қолдилар. Мен мактабимизда бундай тадбирлар тез-тез бўлиб туришини хоҳлайман.

Аҳрор АҲМЕДОВ,
Собир Раҳимов туманидаги 11-мактаб-
нинг 8-синф ўқувчиси.

СИЗНИ УЯЛТИРМАЙМИЗ, АЗИЗ УСТОЗЛАР

Бу йил турли фанлар олимпиадасига мактабимизнинг 20 дан ортиқ ўқувчилари қатнашиб туман ва вилоятда биринчи ва иккинчи ўринларни олишди. Айниқса, синфдошларим Муқаддам, Зухра, Феруза, Нодир, Ўткир, Нозимлар яхши натижаларга эришдилар. Муқаддам Мирзааҳмедова ҳуқуқ фанидан иштирок этиб, кўпгина керакли би-

лимларни кўпроқ билиб олибди. Туманда иккинчи ўринни олган бўлса ҳам, бундан сира хафа эмас. Насиб бўлса, келгуси ўқув йилида биринчи ўринни олиб, Республика миқёсига чиқишини айтганда, барчамиз бирдек хурсанд бўлдик.

Ўқитувчиларимиз эса барча синфдошларимга «Бизни ишончимизни оқладингиз», дейишяпти.

Ҳа, азиз устозлар, сизлар берган билимлар ҳеч қачон зое кетмайди.

Ҳилола ҲАЙДАРОВА,
Наманган вилояти, Чортоқ туманидаги
Пешқўрғон қишлоғи, Мирзо
Улуғбек номи 22- мактабнинг
8-синф ўқувчиси.

ҚИШЛОҒИМИЗГА САЁҲАТ

Домламиз билан саёҳатга чиқмоқчи бўлдик. Аммо қарга? Шунда домламиз «ўз қишлоғимизга саёҳатга борамиз», дедилар. Биз олдиниға ҳайрон бўлдик. Қишлоғимизни кўрган бўлсак. Лекин адашибмиз.

Қишлоғимизда шундай гўзал жойлар бор экан-ки, кўриб кўзимиз қувонди, дилимиз яйради.

Боғлар оралаб каналга етиб келдик. Домламиз Тоғияҳмад Сайиджонов каналнинг тарихи ҳақида кўп гапларни гапириб бердилар. Биз қизиқиб кетиб тепаликка бормоқчи бўлдик. Лекин домламиз «чарчаб қолдингиз, кейинги сафар борамиз», дедилар. Биз эса ўша тепаликда гор борлигини эшитиб янаям қизиқиб кетдик. Ниҳоят домламизни кўндирдик. Кўприк орқали тепаликка етиб олдик. Қишлоғимизда шундай жойлар борлигини билмаганимиздан жуда ҳам уялдик.

Осмонимизнинг мусаффолиги, табиати-мизнинг кўркамлиги бизнинг севинчимизга севинч қўшди. Устозимизга кўплаб саволлар бердик. Ва Наврўз байрами арафасида яна шу жойларга келамиз, деб ният қилдик.

Қишлоғимизга қилган саёҳатимиздан олам-олам таассуротлар олиб, ўз уйимизга қайтдик.

Шоирахон ТИЛЛАБЕРДИЕВА,
Фаргона вилояти, Ёзёвон туманидаги
29-мактабнинг 7-«Б» синф ўқувчиси.

ЭЗТУ ЛУККА ЭЛТУВЧИИ - БУ СЕВИМЛИИ ЕТАКЧИИ

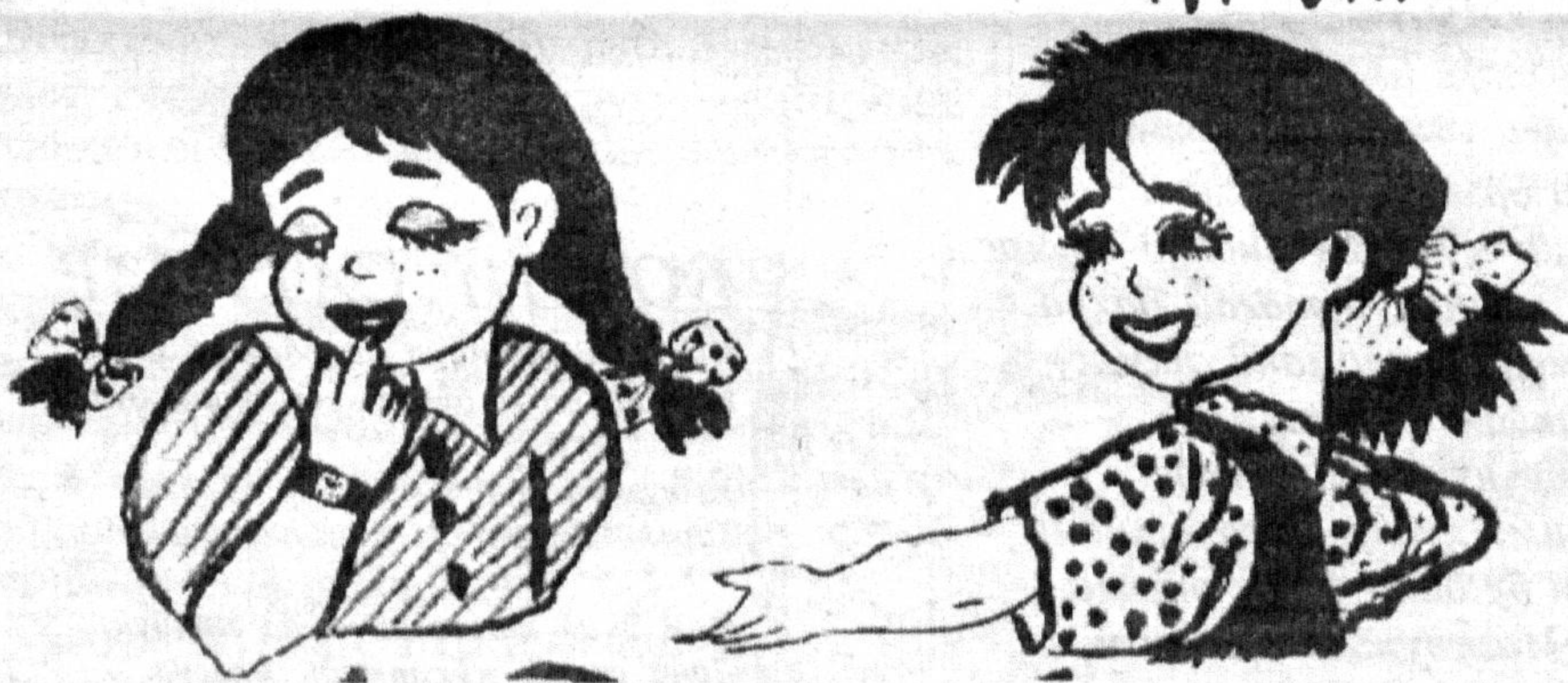
Болажонлар! Доимий ҳамроҳингиз бўлмиш газетангиз орқали сиз билан етакчилар ҳақида суҳбатлашишни ният қилдик. Зеро, ўқувчининг асосий вақти мактабда ўтади. Шундай экан, унинг маслаҳатдоши, суҳбатдоши, дўстлари қаторидан синф раҳбари, фан ўқитувчилари, мактаб раҳбарлари ҳам ўрин олганлар. Хўш, етакчилар-чи?

Кўпинча оийжонимдан етакчилар ҳақида эшитиб қоламан. Уларнинг айтишларича, аввал «пионервожатий» деб аталган етакчилар серҳаракат, турли табдирларни амалга оширувчи, мактаб раҳбари билан тенг мавқеда турган фидойилар экан. Улар ўқувчилар билан анжуманлар ўтказишар, деворий газеталар тайёрлашар, таътилда оромгоҳларда ишлашар, аммо чарчадим, демас эканлар. Севимли мактабимда ҳам Шоҳиста опа Ризаева бизга бош бўлар эдилар.

Ҳозир аҳвол қандай? Етакчилар мавқеи ошганми? Қуй-
идаги саволлар билан айрим тенгдошларингизга юзландик.

1. Мактабингизда етакчилар борми? Улар қандай ишляпти?
2. Ёшлар ташкилоти, гуруҳлар-чи?
3. Етакчи қандай бўлиши керак, деб ўйлайсиз?
4. Етакчилардан машҳур инсонлар чиққанми?

НАЗОКАТЛИ ЕТАКЧИ НАЗОКАТ ОПАМ

1. Бизнинг мактабимизда етакчилар бор. Саҳарда мактабга келиб, бизни кутиб олишади. Мактаб етакчиларидан бири Назокат опа Ҳамидовадир. Улар ҳар куни 1-соатда мактабга кечикиб келган ёки умуман келмаган ўқувчиларни белгилаб, ҳозирги кунда жиддий касаллик ҳисобланган гриппга қарши ниқобларнинг бор-йўқлигини ҳам текширадилар. Менга улар жуда ёқадилар.

2. Ёшлар ташкилоти ва гуруҳлар бор албатта.

3. Ҳозирги кунда етакчилар қандай бўлмоғи лозим? Бу савол табиий, албатта. Ҳозирги кун етакчилари ўқувчилар билан дўст, яъни сирдош бўлмоғи лозим. Ўқувчиларни юриш-туришидан ва бошқа кам-кўстларидан хабардор бўлиб, ўқувчилар учун гуруҳлар тузиб ҳар хил тадбирларни амалга оширмоғи керак. Шундагина мактабларда яхши интизом бўла олади.

Бизнинг етакчимиз Назокат опа менимча, етакчи номига муносиблар. Чунки улар бизни ҳафа қилмайдилар. Аксинча, биз билан яхши муносабатда бўлиб, бизни тушунадилар. Мен улар билан гаплашганимда етакчи сифатида эмас, балки опам, дўстим сифатида гаплашаман. Уларни мақтаса арзигуликдир.

Аввалги етакчиларни билмайману, аммо кинофильмларни кўрганим-да улар бўйинларига қизил галстук тақиб олишиб, юқоридан қандай буйруқ келса шуни бажарар эканлар. Билишимча, аввалги замонда улар етакчи эмас балки «пионервожатий» дейилган экан. Қолганидан хабарим йўқ. Сўзимнинг ниҳоясида сеvimли газетам бўлмиш «Тонг юлдузи» сенга ва мутасалли инсонларга бир саволим бор:

Камтарликда тенги йўқ етакчиларимизга қандай имтиёзлар бор ва улар учун давлат томонидан қандай унвонлар таъсис этилган?

4. Бизнинг мактабимиздан ҳали машҳур етакчилар чиққани йўқ. Лекин, менинг ишончим комилки, бизнинг мактабимиздан албатта машҳур етакчилар чиқади. Бу ишда мактабимиз етакчиларига омад тилаймиз.

Бахтиёр Баҳодир ўғли,
Тошкент, 274-мактабнинг
10-«А» синф ўқувчиси.

ЯҚИН ДЎСТИНГ БЎЛСА...

1. Ҳа, етакчимиз бор. Назаримда шу кунларда анча фаоллашиш-ди.

2. Ёшлар ташкилоти яқинда тузилди. Унга «Истиқлол» деб ном бердик. Шиоримиз - Китоб билим булоғи, ўқувчининг ўртоғи.

3. Қанийди, етакчилар яқин дўстинг, сирдошинг бўлса. Ишониб барча гапни айтолсак. Яна етакчи билимдон, ўз касбига содиқ бўлса. Кўпгина етакчилар 2-3 йил ишлаб ўқитувчиликка ўтиб кетадилар. Бу балки тўғридир. Аммо мен шу соҳада 8-10 йиллаб ишлаган тажрибали етакчилар кўп бўлишини орзу қиламан.

4. Афсус, етакчилар ҳақида кўп эшитмаганман. Булар ҳақида қизиқмаганман. Демак, аввалги етакчилардан ҳеч кимни билмайман.

**Дилфуза МАҲАМЕДОВА,
Чилонзордаги
162-мактабнинг
11-синф ўқувчиси.**

Юқоридаги саволлар билан икки тенгдошингиз билан суҳбатлашган эдик. Бажонидил мактаблари ҳақида бир соатдан кўп гапириб беришларини айтдилар. Биз бу намунали мактаб ҳақида албатта ёзишимизни айтиб, ҳозирча етакчилар ҳақидаги фикрлари билан қизиқишимизни билдирдик.

Бир эмас иккита

1. Бўлмасам-чи, албатта бўлган ва ҳозир ҳам бор. Бўлганда ҳам иккита. Аввал Рихсвой Эралиев ва Иззатилла Раҳимовлар етакчилик қилишган. Улар «Нурли авлод» деб номланган ёшлар ташкилоти тузган эдилар. Шиори: Иймон, эътиқод, поклик дилимизда, иззат, одоб ила қўлимиз кўксимизда.

Кўшигимиз, мадҳиямиз ҳам бор эди. Нега «эди» деб ўйлаяпсизми? Ҳозир Иззатилла акамиз 265-мактабда директор, Рихсвий ака эса одобнома ўқитувчиси бўлиб ишляптилар. Улар бошлаб кетган ишни Моҳира опа Лалиева давом эттиряптилар. Туман Фидокорлар партияси аъзолари мактабимизга келиб «Эъозчилар» гуруҳи туздилар. Биз - бу гуруҳ аъзолари маҳалламиздаги қариялар хонадонига бориб ёрдамлашамиз. Мана, Лола опа Аҳмаджонова беминнат бу ёрдамимиздан жуда хурсандлар. Мақсадимиз қарияларни эъозлаш, уларга кўмаклашиш. Демак, етакчимиз яхши ишляптилар.

2. «Ёш экологлар», «Чекмасдан ёшлик гаштини сур» гуруҳлари бор.

3. Етакчи бизни тушуниши, шўхлик қилсак кечира оладиган бўлиши керак. Бизга танбеҳ бераётганда ўзларининг ҳам болалик даврларини эслашса эди.

4. Жуда кўп. Масалан, директоримиз Хотам ака Иноғомов - Ўзбекистон Халқ ўқитувчиси, республикамиз фахри. Илмий бўлим мудиримиз - Зухра Жалилова - Ўзбекистон Республикаси Халқ маорифи аълочиси, туманимиз машғали. Рус тили ўқитувчиларимиз - Гулистон Рўзиматова, Гулбаҳра Фидоева, адабиёт ўқитувчимиз Муборак Маннопова (ҳозир Республика ўқитувчилар малакасини ошириш институтида ишлайдилар) ҳам аввал етакчи бўлган эканлар. Бола кўнглини нозик тушунувчи бу устозларимиз ишни етакчиликдан бошлаб, болалар дунёсидан айри бўлмаганлари учун шу даражага етганлар, деб ўйлаймиз.

Комила ҲАМИДОВА,
Гўзал МУҲИДДИНОВА,
Тошкент туманидаги
9-мактабнинг
юқори синф ўқувчилари.

Азиз ўқувчилар! Юқоридаги саволлар билан сизларга ҳам муружаат қиламиз ва жавобларингизни кутамиз. Мақсадимиз, илғор, тажрибали етакчилар ишини оммалаштирайлик, ўрнатқучлар, уйғонмагандларни уйғотайлик. Зеро, мудраш даври ўтди, хушёр бўлайлик. Болалар тақдирида етакчиларнинг ўрни беқиёс эканини яна бир бор таъкидлаб ўтайликки, етакчилар аввалги мавқеаларини тиклаб олсинлар. Шундай эмасми?

Саҳифани тайёрловчи ва ёзиб олувчи
ГУЛЮЗ.

Оразин ёпқоч...

Ўзбек халқининг миллий ифтихори Алишер Навоий 1441 йилнинг 9-февраль кунда Хирот шаҳрида таваллуд топади. Уларнинг уйи Темурийлар саройига яқин бўлади, шунинг учун унинг болалик даври Хуросоннинг бўлажак ҳукмдори Ҳусайн Бойқаро билан биргаликда кечади. У жуда ёшлигида ноқ адабиётга қизиқади, турли шеър ва рубойиларни ёд олади. Ўз замонининг кўзга кўринган шоир ва ёзувчиларининг шеърларини севиб ўқийди. Айниқса, Фахриддин Атторнинг «Мантик-ут-тайр» асарини қайта-қайта ўқийди. Ўғлининг бу асарга бўлган муҳаббатини ва унга бу асарнинг таъсиридан чўчиган Алишернинг отаси Ғиёсиддин Кичкинаҳўжа унинг қўлидан китобни олиб қўяди. Лекин Алишер бу китобни аллақачон ёдлаб олган эди. Адабиётга бўлган ҳавас ёш Алишернинг қалбига борган сари чуқур кириб борар эди.

Алишер 12-14 ёшларида **Оразин ёпқоч кўзимдин сочилур ҳар лаҳза ёш, Бўйлаким, пайдо бўлур юлдуз ниҳон бўлғоч қуёш,** деб бошланадиган ғазал ёзади. Шоир Лутфий Алишернинг ушбу икки байтига «Умр бўйи ёзган асарларимни беришга розиман», - дейди...

ҲИКОЯТ

Навоийнинг дўсти Ҳусайн Бойқаро тахтни эгаллагач, у саройда дастлаб муҳрдор кейин вазирлик лавозимларини бажаради. У мамлакатда адабиёт ва маданиятнинг ривожланишига ўзининг беҳисоб ҳиссасини қўшади.

... Бир куни Ҳусайн Бойқаро ташқарига чиқиб, Навоийга бошини кўрсатади. Навоий эса унга тилини кўрсатади. Шунда Бойқаро бир сўз демай, яна ичкарига кириб кетади. Ҳеч гапга тушунмай турган шогирдлари Навоийдан бу имо-ишораларнинг сирини сўрашади. Шунда Навоий:

- Шох мендан бошга нима этади? - деб сўради. Мен унга - Тил, - дедим, - дейди. Шогирдлари устозининг топқирлигига ва доғишмандлигига амин бўлишади.

ҚОЯ ҚОШИДАГИ ҲАЙРАТЛАР

Алишер Навоий номи асрлар силсиласи оша бизнинг кунимизгача етиб келди. Лекин бугунги кунимиз унинг учун сўнгги манзил саналмайди. Бу ном авлодлар оша биздан кейин ҳам яшайди. Навоий номи эҳтимол ХУ асрда ҳам бизнинг бугунимизчалик эътиборда бўлмаган бўлса керак. Истаймизми йўқми биз бу номга мурожаат этамиз. Навоийнинг Навоийлиги худди ана шу «топиш» туфайлидир. Ҳар бир давр ўз нуқтаи назаридан келиб чиқиб Навоий асарларига мурожаат этади. Алишер Навоий ижоди сарбаланд қоя мисолидир. Бу қоя узокдан яхшироқ кўзга ташланади. Ўз давридан узоклашиб борган сари янада сайқаллашиб янгидан-янги қирралар намоён етиб бораверади. Навоий атрофдаги одамлар ҳақида уларнинг бахт-саодати ҳақида уилайди. «Агар огоҳсен сен - шохсен сен», - деб ёзади у. Биздан қарийб олти аср олдин ёзилган бу сўзлар бугун ўз исботини топмоқда. Демак, Навоий ҳали яшаяпти. Унинг иккинчи умри энди бошланаяпти. Бу умрининг эртаси ёруғдир. Халқ учун, инсониятнинг бахт-саодати учун яратилган асарлар, қилинган ҳаракатлар исиз кетган эмас. У барибир юзага қалқиб чиқади. Алишер Навоий сингари барҳаёт сиймолар ана шу ҳаракатларни намоён этгани учун ҳам азиздир. Бу қоя қошидаги ҳайратлар бир лаҳзалик эмас. Биз унга томон яқинлашганимиз сари ўзимизни, моҳиятимизни англаб борамиз. Шу сабабли ҳам биз Навоий сингари қоялар қошида ҳайратга чўмамиз. Ҳайрат-уйғонишнинг бошланишидир. Ана шу уйғониш сиз билан бизга муборак бўлсин.

Шухрат ОРИФ.

Алишер НАВОИЙ

МЕНИ МЕН ИСТАГАН

Мени мен истаган ўз суҳбатига аржуманд этмас,
Мени истар кишининг суҳбатин кўнглим писанд этмас.
Не баҳра топқамен, ондинки, мендин истагай баҳра,
Чу улким, баҳра андин тилармен, бахраманд этмас.
Нетай, хуру-пари базминки қатлам ё ҳаётимга,
Аён у захрчами айлаб, ниҳон бу нўшханд этмас.
Керакмас ой ила кун шакликим, хусну-малохатидин
Ичим ул чок-чок этмас, таним бу банд-банд этмас.
Керак ўз чобуки қотилваши Мажнуннишорниким,
Бузуғ кўнглумдин ўзга ерда жавлони самад этмас.
Кўнгул ўз чарх золидин, фирибин емаким, охир,
Ажал сарриштасидан ўзга бўйнунга наманд этмас.
Ул ой ўтлуғ юзин очса, Навоий, тегмасин деб кўз,
Муҳаббат тухмидин ўзга ул ўт узра сипанд этмас.

Мазмуни:

Мени мен истаган киши ўз суҳбатига лойиқ топмади. Мени истаган кишиларнинг суҳбатини кўнглим ёқтирмайди.

Мендан баҳра олишни истайдиган одамдан мен нима баҳра топардим? Мен баҳра олишни истайдиган киши мени бахраманд этмайди.

Хур ва пари базми менга нега керак? Пари менга кўз теккизиб, хур менга жилмайиб боқмайди-ку.

Менга ой ва кун шакли ҳам керак эмас: чунки қатлим ёки ҳаётим учун ой ҳусни билан ичимни чок-чок этмайди, қуёш малохати билан танимни бўғин-бўғинидан парчалаб ташлайди.

Менга қотил табиат далли-демона (салт сувой) чавандозим керак. Чунки унинг самани вайрона кўнглимдан бошқа жойда жавлон этмайди.

Қари фалак айёридан кўнгил уз: чунки у бўйнингга ажал сиртмоғидан бошқасини тақмайди.

Ойдаи севгилим юзини очса, Навоий унга кўз тегмасин деб, юзи оловга муҳаббат уругидан бошқа нарсани исирик қилмайди.

Саҳифани Озода ТУРСУНБОЕВА тайёрлади

НАВОИЙ
ЗАМОНДОШЛАРИ
ХОТИРАСИДА

Бу қаламга фалакдан офаринлар ёғилсин. Чунки бу ёқимли нақшни ўша қалам яратди ва форсий тил эгалари, форсча назм дурларини тузувчиларга раҳм қилди. Бу ҳам шу форсий тилда ёзганда бошқаларга сўз айтишга мажол қолмасди.

Абдурахмон ЖОМИЙ.

Анинг назми васфиди тил қосир ва баён ожиз турур.

Ҳусайн БОЙҚАРО.

Амир Алишер аморати туфайли подшоҳлик салтанати ривож топиб, сипоҳи ва зарур ишлари тараққий этди.

МИРХОНД.

Низомиддин амир Алишер сифатлари ҳаддан ортиқдур.

ХОНДАМИР.

БОҚИЙ САТРАЛАР

Навосиз улуснинг навобахши бўл,
Навоий ёмон бўлса, сен яхши бўл.

Ўз вужудингга тафаккур айлагил
Ҳар не истарсен - ўзингдан истагил.

Илм ўқиб қилмаган амал мақбул,
Дона сочиб, кўкармади маҳсул.

ЭҲТИРОМ

НАВОИЙ АВЛОДЛАРИМИЗ

Сиз ҳамон султонсиз Навоий бобо,
Султонки мулкининг йўқ чегараси.
Беш юз йил ортидан эшитилмоқда
Уйғоқ тафаккурнинг буюк нағраси.

Келиб кетаверар қанча хон, амир,
Ўлжага талпинган сордек ташланиб.
Лекин сиз яшайсиз муборак руҳда,
Энди ҳаётингиз келар бошланиб.

Бу дунё кўп кўрган Жаҳонгирларни,
Ҳазонга айланди неча бир отлар...
Ўқиб кетармиди халқнинг дилидан
Унинг бахти учун курашган зотлар.

Сизнинг йўлларингиз асрлар сари,
Руҳингиз сингиди қалбнинг ичига.
Сиз ҳали бўлғайсиз муқаддас

бешик

Қанча Навоийнинг тугилишига...

Ким бўлманг, бизларга бобосиз
суяк

Эҳтиром этамиз сизни баримиз
Дунё ҳавас билан қарар биз томон
Кимсан - Навоийнинг

авлодларимиз...

Жамшид ТОШҚУЛОВ,
Косон тумани.

Кўнгли тилаган муродига етса киши,
Ё барча муродларин тарк этса киши.
Бу икки иш муяссар бўлмаса оламда
Бошин олиб бир сориға кетса киши.

Саодат соҳили ёхуд Ватан соғинчи

Мағрибдан шамол турди. Гулларнинг боши эгилди. Куёшнинг сўнгги жилваси тоқи равоқнинг гулгун нақшларини яллиғлантирди.

- Саодат соҳили! - Бобур ёниқ бир хўрсиниш билан хитоб қилди. - Қайда у? Қай бахтиёр кимса унга етибдир?

Ҳофиз Куйкий ҳануз сомеъ бўлуб ўтирар экан, лаблари беихтиёр шивирлади: «Дарҳақиқат, қайда у? Бу рубъи маскунда саодат истаган банда ҳеч вақт унинг чин дийдорига эришурмикан? Дунёни зир титратган жаҳонгирки унга етмаган экан!»

Кўп алломалардан, уламои киромлардан сўроқладим: «Қайда у?». Кўнгил тингудек бир жавоб топмадим, - дея давом этди Бобур. - Гоҳ айтдиларки, у чоғир денгизининг қирғоғида, гоҳ дедиларки, маърифат дарёсининг канорасида... Гоҳ эса уқтирдиларки, савоб умминининг сарҳадларида...

Ҳофиз Куйкий дилидаги гап тилига қай йўсин қалқиб чиққанини билмай қолди:

- Саодат соҳили - Ватанда, олампаҳо...

Бобур бирдан ялт этиб қаради. Шоҳнинг сархуш кўзларида ногоҳ ўкинч кўланкаси пайдо бўлганини кўриб, Ҳофиз Куйкий ғайришуурий тарзда унинг дилидаги битмас жароҳатга тиг торганини пайқади-ю, ҳижолат чекиб ерга тикилди.

Уфқ куёшни ўз бағрига дафн этди. Булутларнинг кўкси қонга тўлди. Олисадаги тоғлар унсиз фарёд чекди.

Ёруғ оламда бу фарёдни муаззам тоқи равоқда ўз хаёлларига ғарқ бўлиб ўтирган икки кишидан бўлак бирор кимса эшитмади...

Ҳайриддин СУЛТОНОВ.

Беназир дурдоналар

Бобурнинг шеърӣ девонлари, «Бобурнома»си, «Мухтасар» номли аруз вази ҳақидаги илмӣ асари, «Хатти Бобурий» («Бобур алифбоси»), «Муסיқий илм»и, «Ҳарб иши» давлатни бошқариш ва халқдан солиқларни қандай олиш йўл-йўриқлари кўрсатилиб, ўғли Ҳумоюнга атаб шеър билан ёзилган «Мубайян» («Баён қилинган») номли асарлари улкан меҳнатлари самарасидир.

Бу асарлар, айниқса, тарихий-ёдном мазмунли «Бобурнома»си ўзбек адабий тили, адабиёти ва илм-фани хазинасига беназир дурдоналар бўлиб қўшилди.

ДАВРОН МЕНИ ЎТКАРДИ

Тақдири азал

Истеъдодли лирик шоир, ёзувчи, таржимон, тарихчи, муסיқашунос Заҳириддин Муҳаммад Бобур XVI аср ўзбек адабиётининг ёрқин намоёнасидир. Бобурнинг отаси Умаршайх Мирзо темурийлар авлодига мансуб бўлиб, Фарғона вилоятининг ҳокими эди. 1494 йилда Умаршайх Мирзо тасодифан вафот этиб, унинг ўрнига тахтга 12 ёшли Бобур Мирзо ўтиради. Шу кундан бошлаб ёш шахзоданинг ғалабаю мағлубият, шодлигу ғам, курашларга тула ҳаёти бошланди.

Бобур аввал Қобулни эгаллаб, 1526 йил Деҳли султонлигини қўлга киритади. Бир қанча машаққатлар билан Ҳиндистонда ўз ҳокимиятини ўрнатади. Қонли, шиддатли жанглардаги қурбонларни кўриб эзилган Бобур мардонавор курашибгина қолмай, бир неча асарлари билан бирга машҳур шоҳ асари «Бобурнома»ни қоралайди. Асарда ўзининг 12 ёшида Фарғонада тахтга ўтирганидан, то Ҳиндистонда подшоҳ бўлганигача юз берган жами воқеаларни баён этган. Одил шоҳ, мард саркарда Бобур умрининг сўнгги кунигача Ватан соғинчи билан яшади. Ўз Ватанини ташлаб, Ҳиндистонга бош олиб кетишини катта бахтсизлик ҳисоблаб афсусланди. Куйидаги қитъада шоирнинг айрилиқ чўлида жаҳд билан елиб-югуриши ва ширин сувга етишдим деб саробга етишгандек қийналиб, ноилоҳ ортга қайтганлиги рамзий маънода баён этилган. Шоир қанча кўп Ватанга қайтишни, уни кўришни ўйласа, тақдир уни Ватандан шунча йироқлаштиради:

Ҳижрон чўлида жаҳд била пўялар уриб,
Истаб зулоли васл етишим саробқа.

Чун хаст мундоқ эрдик, ҳажрингда чекам,
Беҳаст ражъат айламишам Андоробқа.

Меҳрибон падар

Бобурнинг 3 қизи ва 4 ўғли бўлиб, фарзандларини чексиз ҳурмат қилар эди, ўз навбатида фарзандлари ҳам уни ҳурмат қилишини талаб этарди. Шунинг учун ҳам оила аъзолари ўртасида бир-бирларига совға-салом бериб кўнгилларини хушлаш одати мавжуд эди. Бобурнинг иши қанча кўп бўлмасин, фарзандларини диққатдан четда қолдирмаган. Унинг бундай кузатувчанлиги бежиз эмас. Ота-она назоратидан четда қолган фарзанднинг саломатлиги ёмон бўлиши, тарбиясида нуқсон бўлиши шубҳасиз. Нуқсонларнинг олдини олиш учун, зарур пайтларда уларга маслаҳат ва танбеҳ бериш донолик ҳисобланади.

Фарзандлари орасида суюқлиси Ҳумоюнни Бобур ҳаддан зиёд яхши кўрарди. Бу ҳақда «Бобурнома»да шундай сатрлар битилган. «Менинг кўнглимга келдиким, Муҳаммад Ҳумоюннинг мендин ўзга яхшироқ нимарсаси йўқ. Мен ўзум тасаддуқ бўлайин, худой қабул қилсун, Хожа Халифа, ўзга мукарраблардин арзга тегурдиларким, Муҳаммад Ҳумоюн сийҳат топар».

Ҳумоюнга аталган ОЛМОС

Иситма оташида бетоқат бўлиб ётган ўғли устидан уч марта айланиб, ўзини ўғли жони учун садақа қилади, Ҳумоюнга қараб, «Ҳар қанча касалинг бўлса, менга ўтсин, уни мен кўтарай», дейди. Шу заҳоти Бобур касал бўлиб йиқилади. Ҳумоюн шифо топиб, ўрнидан туради. Бобур гувоҳлар иштирокида молу давлати, тахтни ўғли Ҳумоюнга топширади. Бундай бемисл юксак инсонийлик намунаси Бобур даври бошқа ҳукмдорлари қўлидан келадиган иш эмасди. Ўз навбатида Ҳумоюн ҳам отасини ҳамма нарсадан - шоҳликдан ҳам, тож-тахтдан ҳам, жаҳонда энг қимматли олмосдан ҳам яхши кўради. Агар Ҳумоюн тож-тахтни яхши кўрганида Бобур унга жонини эмас, тож-тахтини садақа қиларди. Агар ўғли олмосни яхши кўрганида олмосни садақа этиб, ўз жонини сақлаб қолар эди. Бобур бу ўта одамийлиги билан инсонпарварлик тарбиясига, меҳру оқибатни тарғиб этиш ишига катта ҳисса қўшди.

Боғи Бобур

Бобур 1530 йил 26 декабрда вафот этди. Унинг жасади дастлаб Агра шаҳрида ўзи барпо этган кўплаб боғлардан бири Нурафшон (Оромбоғ) боғига дафн этилган. Кейинчалик, Бобурнинг васиятига амал қилиб, унинг хоки Қобулга кўчирилади ва ўзи барпо этган боғ - Боғи Бобурга қайта дафн қилинади.

Даврон мени ўткарди сару сомондин,
Ойирди мени бир йўли хону мондин.
Ғаҳ бошимга тож, ғаҳ балойи таъна,
Неларни бошимга келмади даврондин.

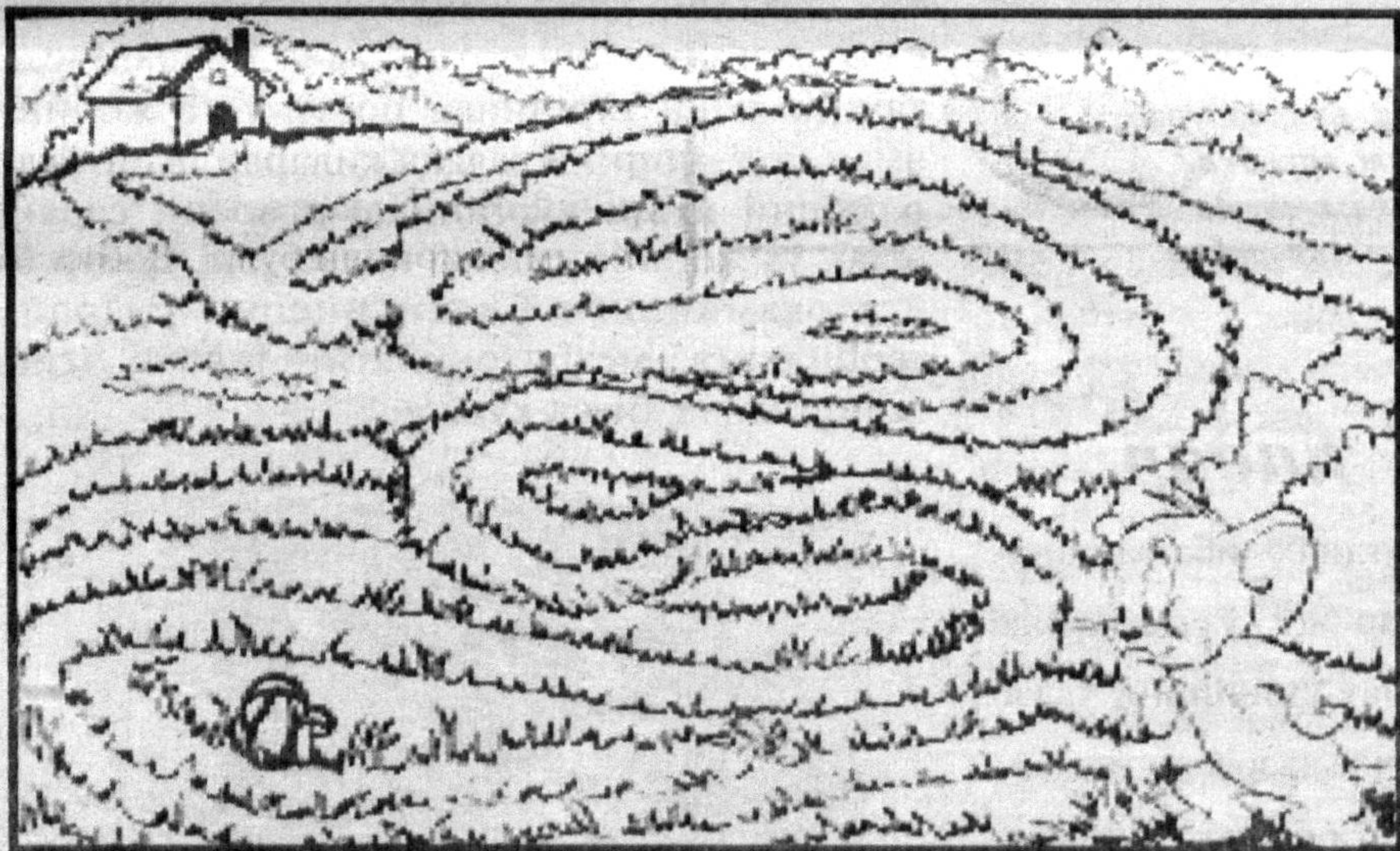
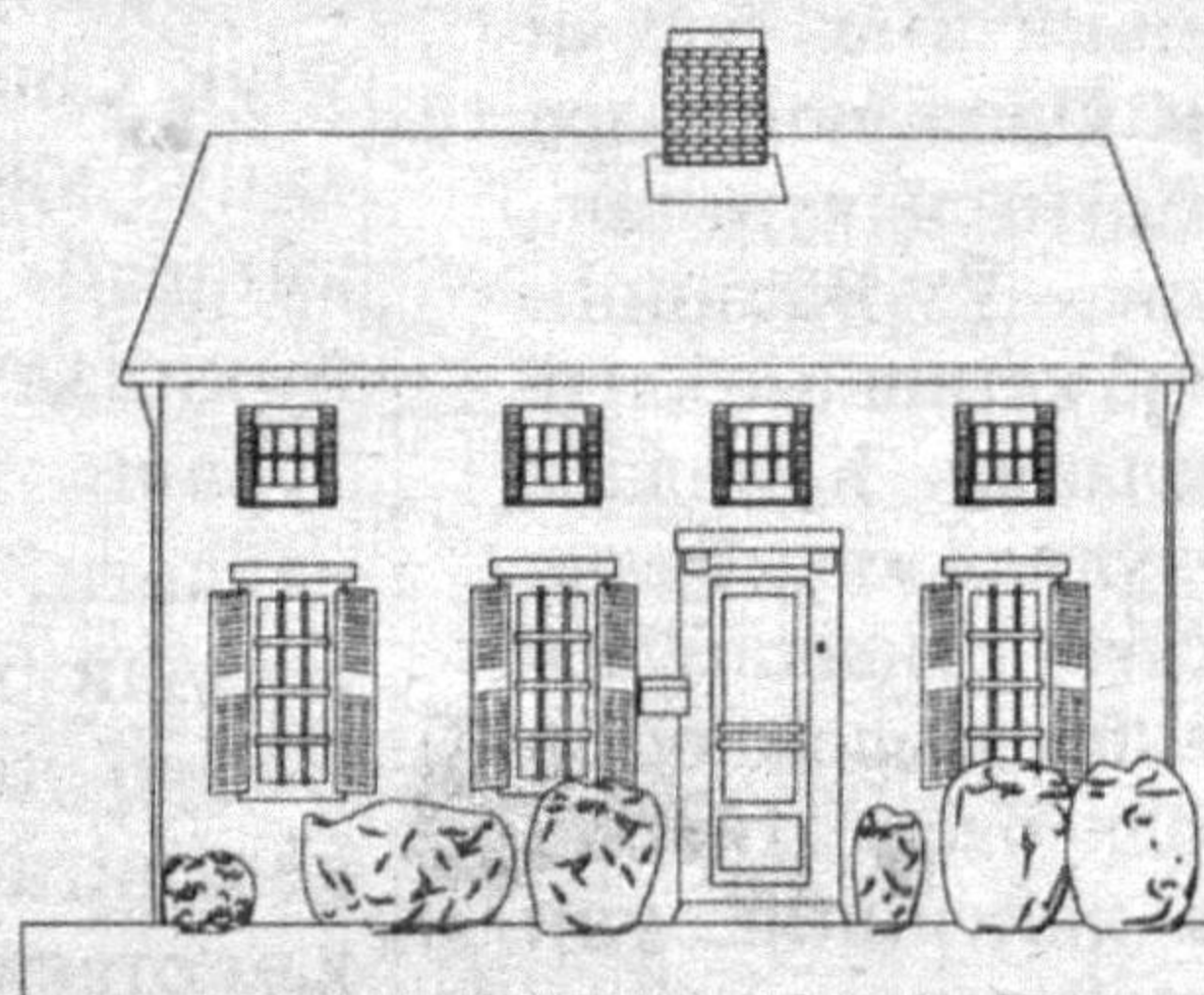
ХОВЛИ-ЖОЙГА ЕР ОЛГАНДА...

«Бизнинг оиламиз уй-жой қуриш учун ер олди. Ҳозир қиш. Маълумки, қишда уй-жой қуриб бўлмайди. Ёз эса - қисқа. Ёзгача бўлган вақтдан унумли фойдаланиш учун биз қишда қанақа ишларни бошлаб туришимиз мумкин? Маслаҳат беринг.

**Султонмурод Ашуров,
Сурхондарё вилояти.**

Бу - жуда муҳим иш. Сиз ота-онангизга ҳовли режасини тузишда ёрдам беринг. Ер майдонини аниқ қисмларга ажратиб, ҳар бир қарич майдонга нимани жойлаштиришни мўлжалланглар. Оилангизнинг маблағи, ишчи кучини ҳисобга олиб режа тузинглар. Майдоннинг шимолий томонини уй қуришга ажратилади, чунки шунда уйнинг олд томони қуёшга қараган бўлади. Асосий уй биноси билан қўшимча қурилишлар орасида камида 3 метрлик масофа қолдирилиши зарур. Йўлаклар, гараж, тандир ва ўчоқ кабиларни қаерга, қандай жойлаштиришни мўлжалланг. Болалар учун ўйин майдончаси, кир қуриши жойини белгилашни ҳам унутманг. Агар берилган майдонда дарахтлар бўлса, уларни кесиб юборишга шошилманг, улар балки яхши навли, серҳосил дарахтлардир.

Сиз экадиган кўчатлар ўсиб, ҳосилга киргунича, улар оилангизга кўп асқотади. Мевали дарахтлар ва буталарни ҳовлининг шимолий-ғарб ва шимолий-шарқ тарафларига эккан маъқул. Кўшнларга халақит бермаслиги учун дарахтларни майдон четидан 2-3 метр ичкарига экиш керак. Ҳовлининг жанубий қисмини мевали буталар ва экинлар учун қолдириш зарур. Экин экиладиган майдончани баҳоргача яхшилаб текисланг. Ерингиз ёмғир ва сугориш сувлар пайнави кетадиган даражада нишаб бўлиши зарурлигини ҳам унутманг. Агар ер ости суви ер юзасига яқин бўлиб, майдонингиз заҳкаш бўлса, дренаж қовланг. Боғчангизга текин ҳашаки кўчатлар экиб, ер умрини ўтказманг, балки юқори ҳосилли олий навли кўчатларни саралаб экишга эътибор беринг.

Жерри уйига қандай етиб олади.

Алоэнинг шифобахш хусусияти қадим замонлардан маълум. Заонавий тиббиётимизда эса алоэ турли дори-дармонлар кўринишида фойдаланилади.

Қуритилган алоэ узоқ вақт сурункали касалга чалинган беморлар учун фойдали. Алоэнинг янги шарбати кўзни даволаш малҳами ҳисобланади. Шифокорлар уни сурункали қорин дам бўлиши ва ошқозон яраси билан оғриган беморларга кунига 2-3 маҳал, овқатдан ярим соат олдин ичишни буюрадилар. Алоэ шарбати баъзи микробларга (стафилокок, стрептокок, ичак дезинтерия, сибромифтифозиун таёқчалари) қирон келтиради. Алоэ яна сурункали ўткир яллиғланиш жараёнини олдини олиш, тўхтатишга қодир. У яра, куйиш, абсцессларга даво.

Алоэ шарбатини шифокор кўрсатмасига асосан ичиш тавсия этилади. Алоэ шарбати тоз органлари ва баъзи касалликларда қон кети-

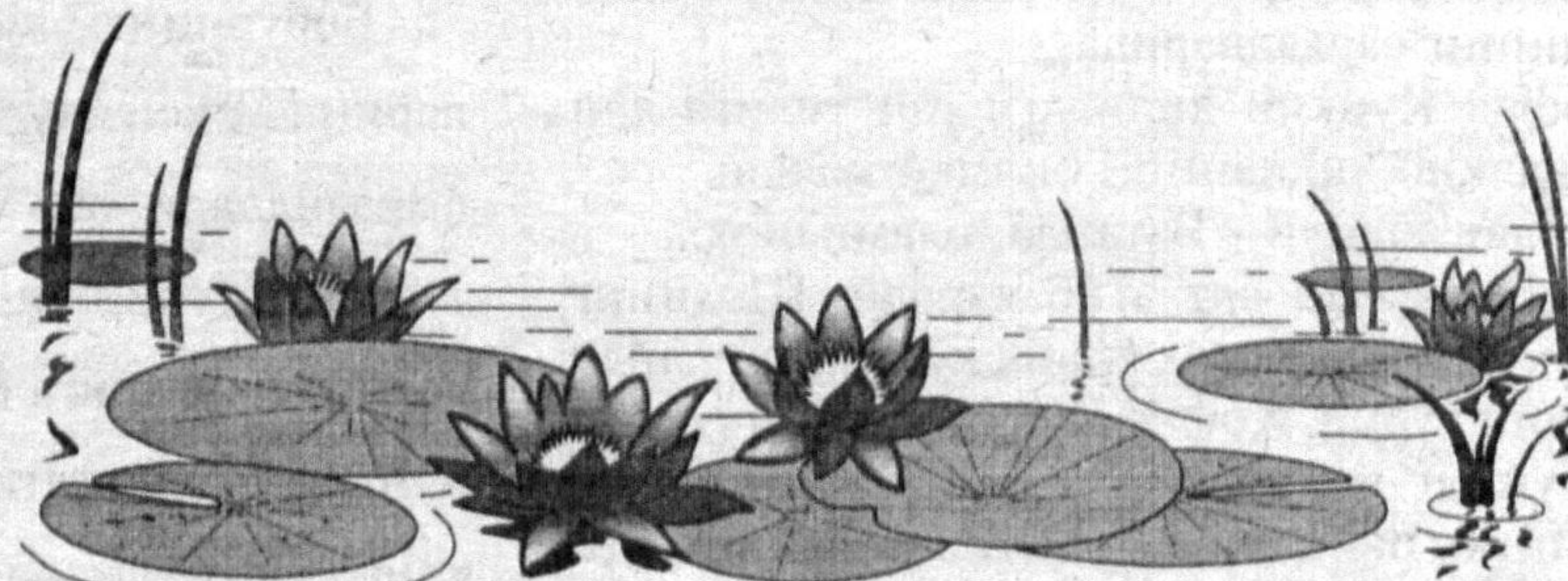
АЛОЭ МИНГ ДАРАГА ДАВО

шига туртки бўлиши мумкин. Ундан ҳомиладорлик даврида, жигар хасталигида фойдаланиш таъқиқланади. Алоэ баргидан шарбат қуйидагича олинади: Ўсимликнинг пастки ёки ўртадаги барги олиб, тозалаб ювилади ва сўйи-тилади. Сўнг уни 12 кун мобайнида +4 даражадан +8 даражагача бўлган иссиқликда сақланади. Бу вақт мобайнида баргдаги хужайралар тирилар экан. Хужайралар ўлиб қолмаслик учун куч йиғар ва ўзлари ҳам хужайралар бе-

ТОМОРҚАНГИЗ «ЧАРЧАБ ҚОЛГАН» БЎЛСА...

Қишлоқда «томорқамиз чарчабди» деган гап қулоққа тез-тез чалинади. Бунинг сабаблари кўп: ерни ортиқча зўриқтириш, ерга заҳарли кимёвий моддаларни кўп ишлатиш, алмашлаб экишни унутиш, маҳаллий ва минерал ўғитларни навбатлаб ишлатиш қондасига амал қилмаслик ва ҳоказо. Булар орасида деҳқонлар унча эътибор бермайдиган нарсалар - бир майдонга ҳар йили бир хил ўсимликни экиш «касалиги»дир. Масалан, қоида бўйича бодринг бир майдонга 4 йилда бир марта экилиши керак. Ҳа, орадан ўтадиган 2 йил давомида тупроқ бодринг ҳосили учун зарур қувватни тўплашга зўрға улгуради. Нўхотни 4 йилдан сўнг, гармдори, сабзи, қарам, помидор кабилар ҳам айнан бир майдонга 3-4 йил ора-латиб экилиши зарур. Бундан ташқари, қанақа ўсимликдан кейин қандай экин экишга ҳам кўпинча амал қилавермайди. Масалан, бултур бодринг ёки қовоқ, қарам, помидори экилган ерга бу йил бодринг экилса, яхши ҳосил бермайди. Яна: ҳар бир экиннинг микроэлементларга талаби ҳар хил. Масалан, ўсимликларнинг азотга бўлган эҳтиёжлари бир-биридан 5-6 мартага фарқ қилади. Юқоридаги каби қоидаларга амал қилмаслик экин ҳосилдорлигига кескин таъсир кўрсатади. Чунки бундай ҳолатда тупроқ қашшоқланиб кетади, яъни образли айтганда «ер озиб кетади», унда зарарли элементлар, замбуруғлар ва бе-

гона ўтлар кўпайишига шароит етилади. Бундай ҳолатларда ерни қандай даволаш мумкин? Даволашнинг энг оддий усули - ерни чуқур ҳайдаш, яъни 2 курак бўйи чопишдир. Тупроққа гўнг ва оҳак сепиш ҳам яхши самара беради. Маълумки, гўнг компости касаллантирувчи бактериялар, замбуруғлар ва бошқа касалликларни кўзгатувчи бактериялар ўсишини тўхтатади. Зараркунандалар ва бегона ўтлар ҳамда уларнинг уруғларини йўқотиш учун ҳосилдан кейин ерда сочилиб қолган поялар ва илдизларга ўт қўйиш яхши натижа беради. Томорқа майдонининг бир қисмини бирор йил ҳеч нарсалардан бўш қолдириш ҳам ерга яхши дам беради. Бунда ўша майдонни бегона ўтлардан тозалаб, унда маданий ва маъданли ўғитлар солиб туриш талаб этилади. Бир йил дам олган майдонда келаси йил ҳосили 20 фоизга ортади. Дук-какли экинлар ҳам ерни яхши «даволайди». Ерни соғломлаштиришда экинларни касалликлардан асраш ҳам муҳим аҳамиятга эга. Шунинг учун экиш учун ажратилган уруғларни марганцовкали сувга чайиб олишни унутманг. Ҳар бир стакан сувга 1 граммдан марганцовка солинса айни муддао бўлади. Яқинлашиб келаётган экин мавсумида томорқангиздан яхши ҳосил олай десангиз, юқорида ёзилган оддийгина қоидаларга амал қилишни унутманг.

ОНАЖОНИМ — ТАБИАТ

ҳам тайёрлаб бериш мумкин: 15г алоэ шарбати, 100г сарёғ ёки ғоз ёғи, 100г асал, 100г қакао кукуни аралаштирилиб, 1 стакан иссиқ сутга 1 ош қошиқдан солиб кунига 2-3 маҳал ичилади.

Болаларга эса аралашма куйидагича тайёрланади: 100г алоэ шарбати, 50г грекча ёнғоқ мағзи, 300г асал, 3-4 та лимон шарбатини аралаштириб, овқатланишдан ярим соат олдин 3 маҳал чой қошиқда берилади. Алоэ терини ортиқча ёғдан ва шамоллашдан асрайди. Алоэ шарбати тери қаришига беаёв қарши курашади.

ришга шайланар экан. Оғир ўпка сили билан оғриган беморларнинг иштаҳасини очиш мақсадида алоэ шарбатидан тайёрланган аралашма жуда яхши фойда беради. (150г янги, юқорида тавсия қилган усулимизда қуритилиб шарбати олинган алоэ, 250г асал, 350г «Кагор» виносини аралаштириб, 1 ош қошиқдан кунига 3 маҳал, овқатдан ярим соат аввал ичилади). Ўпка сили билан оғриганларга куйидаги аралашмани

ТОВУҒИМ

Пати оппоғу чаққон,
Жўжасига меҳрибон,
«Ту-ту»лайди, тинмайди,
Чарчагиси келмайди.
Мана оқшоқ, келақол,
Болангга бер, еяқол.
Оппоқ патли товуғим,
Сезмас чилла совуғин.

Муассар ИРИСОВА.

КУРАШДА

Сўрашайлик, кел ўртоқ
Курашайлик, кел ўртоқ.
Ранжмайман ютқазсам,
Хафа бўлма ютқазсанг.
Энг кераги чаққонлик,
Абжирлигу полвонлик.
Олишамиз, хўп дўстим,
Кўйвор белимни қисдинг...

Бекнўлат ЙЎЛДОШЕВ.

БУҒДОЙ

Яшиллиги чиройли,
Асиллиги чиройли.
Суғораман, ўтайман
Парвонаси кетайман.
Дон бўлади албатта
Оппоқ донаси катта.
Кулча ёпади ойим
Ўсавер, жон буғдойим.

Дилноза ҒАЙНАЗАРОВА.

УСТОЗ ОҚ ЙЎЛ ТИЛАЙДИ

Киши улғайган сари ёшлигини соғинар, фарзандлари ва шогирдларида ўзининг болалигини кўриб қувонаркан. Мен ҳам шогирдларимнинг шеър ва мақолаларини ўқиб «Устоз қалай ўхшабдими, кўриб беринг», дея олиб келганларида, қувончдан бошим кўкка етади. Улардаги шижоат, интилий ва ишчанликни кўриб, шогирдларимнинг келажакда машҳур ёзувчи, шоир ва журналист бўлиб етишишларини орзу қиламан.

Қуйида сизларга шогирдларим шеърларидан намуналар йўллаяпман. Ўқинг, болаликка ошно бўлинг.

О. МУСАЕВ,

Наманган вилояти,

Норин тумани, Дўмар қишлоғи

17-мактаб ўқитувчиси.

НАВРЎЗЖОН

Баҳор қизи-Наврўзжон
Кетма, кетма ҳеч қачон.
Оппоқ кулча пиширай,
Қувончингни тоширай.
Дошқозонда сумалак
Атрофида қирқ малак.
Ўйнаб-яйраб куйлашар
Кўп яшанг-ей, кўп яшанг!..

Саида ЙЎЛДОШЕВА.

БОБОМНИ ЁДЛАБ

Дехқон бобом эдингиз,
Бодринг, қовун экдингиз.
Бир менгамас, ҳаммага
Егин болам, деддингиз.
Бугун-Наврўз, қайдасиз,
Жаннат деган жойдасиз.
Мен ҳам қовун экаман,
Суғораман, чопаман.
Меҳнат-роҳат ишимиз
Муҳими-олқишингиз.

Зилола СОБИРОВА.

Хоразм вилояти Хонқа тумани, 15-мактабнинг 3-синф ўқувчилари Ҳожиёва Ниёзжон ва Абдуллаев Арслонлар келажакда катта рассом бўладилар, деб ўйлаймиз. Бунга улар чизган расмлардан ҳам билса бўлади. Қаранг, ўхшатишга ҳаракат қилганлар-а?..

«Чол ва тулки». Арслон АБДУЛЛАЕВ.

«Янги йилда». Ниёзжон ҲОЖИЕВА.

Жимми, Жон ва Билли боболарига мақтаниб, ўзларини кўрсатишни ўйлардилар.

Жимми биринчи бўлиб сўз бошлади:

—Бобожон мен математикадан синфда биринчиман.

Жон деди:

—Мен эса ёзувдан биринчиман. Аммо кичкина Билли ҳеч нима демади. Бобоси ундан сўради:

—Сен нимадан биринчисан?

Билли бироз ўйланиб жавоб берди:

—Мен қўнғироқ чалинганда биринчи бўлиб синфдан чиқаман.

Инглизчадан Бухоро вилояти, Ғаждувон тумани, 49-мактаб ўқувчиси Марғуба Хаитова таржима қилди.

КИМ КЎП ХАТО
ТОПДИ?

Азиз ўқувчилар! Тенгдошларингиз, Тошкентдаги 63-мактаб ўқувчилари Мухлиса Юнусова, Зиёда Дадашева газетанинг 20 январь, 3-сонидан 6 та, Яккасарой туманидаги 73-мактаб ўқувчиси Феруза Тоирова ҳам шу сондан 6 та, Навоий вилоятидан Муҳайё Оролова 5 та хато топибдилар. Кўриниб турибдики, улар газетани диққат билан кузатиб, ўқир эканлар.

Сиз-чи? Нечта хато топдингиз? Бу ҳақда ёзиб юборинг.

Сизнинг

«Тонг юлдузи»нгиз.

МЕН СИЗНИ СОҒИНДИМ, ОНАЖОН

Изингиз излайман, топмайман
Муаттар ҳидингиз қўмсайман.
Дардимни ҳеч кимга айтмайман,
Мен сизни соғиндим, онажон.

Қисматинг пайида жон халак,
Кунларим ўтади уйқусиз.
Тунларим соғинчга муштарак,
Мен сизни соғиндим, онажон.

Азобнинг қўлида минг ўлиб,
Тақдирнинг шамоли елдилар.
Кўзимга ҳазонлар тўлдилар,
Мен сизни соғиндим, онажон.

Тошдан ҳам тиланар бўлдим бахт,
Бу синиқ кўнгилга қайғу нақд.
Тузалмас дил дарди ўтиб вақт...
Мен сизни соғиндим, онажон.

Тонггача синайди бардошим,
Бошимни силаган фаришта.
Ёстигим хўл қилар кўз ёшим,
Мен сизни соғиндим, онажон.

Илож йўқ, илож йўқ тақдирда,
Дарз кетган меҳрининг илдири.
Қийналиб кетаман, оҳ сизсиз,
Мен сизни соғиндим, онажон!

Зулфия АБЕЗОВА,
Юнусободдаги
273-мактабнинг
7-синф ўқувчиси

Мен атиргул, атиргул,
Тушолмайман назардан.
Ўзим билан ки шоним,
Чиқолмайман бозордан.

Мен атиргул, атиргул,
Ранжимайман ким терса.
Йиғламангиз тиканим
Қўлингизга гар кирса.

МЕН БОЙЧЕЧАК...

Мен бойчечак, бойчечак,
Еб кетмасин деб отлар,
Доим сергак бўламан.
Мен бойчечак, бойчечак,
Узолмасин деб ётлар,
Доим тилак қиламан.
Мен бойчечак, бойчечак,
Насиб этсам одамга,
Чирой бўлсам оламга.
Мен бойчечак, бойчечак,
Узмаганга ёр бўлай,
Узганларга нор бўлай.
Мен бойчечак, бойчечак,
Ранжимайман узсангиз,
Жондан мени суйсангиз.

Замира ОДИНАЕВА,
Самарқанд шаҳридаги
41- мактабнинг
5-синф ўқувчиси.

«АЛИФЖОН» - БОЛАЛАР ЖУРНАЛИ

Республикамизда болалар учун аталган нашрлар кўп. Уларни болалардан келадиган хат-хабарлар асосида катта ёшлилар - таниқли журналистлар ва рассомлар тайёрлашади.

«Соғлом авлод» йили муносабати билан Самарқандда янги болалар журналі-«Алифжон» ташкил этилди. Бу расмий, бадиий-оммабоп журнални болаларнинг ўзлари тайёрлайдилар. «Алифжон» да бериладиган мақола, шеър ва расмларнинг муаллифлари ҳам-болалар. Журнал ўзбек, рус, тожик ва инглиз тилларида нашр этилмоқда. Уларни таржима қилишда болаларга Самарқанд Давлат чет тиллари институтининг талабалари ёрдам бермоқда. Журнал муассислари- халқ таълими бошқармаси ва ўқитувчилар малакасини ошириш институти ҳамда «Алиф-ТАСС» жамияти.

«Алифжон»- ўқувчиларнинг севимли наشري бўлиб қолишига ишонамиз.

Биласизми?

ТЕЗ ЁЗИШ УСУЛИ СТЕНОГРАФИЯГА... БИР ҚУЛ АЁЛ АСОС СОЛГАН

Йиғилишлар, нутқлар ва баъзан савол-жавобларни, ҳатто радио ва телевидение орқали бериладиган эшиттиришларни ҳамма ҳам ўз вақтида батафсил ёзиб ололмайди. Бу махсус тайёргарликдан ўтган алоҳида касб эгалари- стенографларнинггина қўлидан келади. Улар нутқда кўп ишлатиладиган сўзлар, ҳатто гаплар учун қабул қилинган махсус белгилар ёрдамида ҳар қандай «тезлаштириш» ларни ҳам қоғозга тушира оладилар.

Матнда ёзиб олишнинг бундай тезкор усули эра-миздан олдинги 63-йилда кашф бўлган: Қадимги римлик машҳур нотик ва ёзувчи Марк Туллий Цицероннинг Типо исмли аёл қули айтилган нутқни махсус белгилар воситасида тез ёзиб олиш усулига асос солган.

Ўзбекистон болалари
ва ўсмирларининг
газетаси

Муассислар:
ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ
ДАВЛАТ МАТБУОТ
ҚЎМИТАСИ,
ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ
ХАЛҚ ТАЪЛИМИ
ВАЗИРЛИГИ,
«СОҒЛОМ АВЛОД
УЧУН»
ХАЛҚАРО ХАЙРИЯ
ЖАМЎРМАСИ

БОШ МУҲАРРИР:
Умида АБДУАЗИМОВА

ТАҲРИР ХАЙЪАТИ:

Шухрат АҲМЕДОВ,
Йўлдош САИДЖОНОВ,
Гулнора ЙЎЛДОШЕВА,
Хотам АБДУРАИМОВ,
Мукаррама МУРОДОВА,
Суннатилла ҚЎЗИЕВ,
Эргашвой САРИҚОВ.

Ижарадаги Тошкент
Матбаа комбинатида
офсет усулида 39092
нускада босилди. Ҳажми
2 босма табоқ.
Буюртма - К-7721
Газетани PENTIUM-II
мтх компютерида
Абдуҳамид
АБДУҒАФФОРОВ
саҳифалади.
Навбатчи:
Феруза ОДИЛОВА

Рўйхатдан ўтиш
тартиби № 000137
Манзилимиз
700129,
Тошкент шаҳар,
Навоний кўчаси 30-уй.
Тел: 144-62-34

(texno) АЛЛА

Жумадулла НАЗАРОВ МУСИҚАСИ,
Умида АБДУАЗИМОВА шеъри.

Andante

Ал-ла-ё, ал-ла, Да-дам, ойим иш-да-лар, О-пам-лар у-

қиш-да-лар. Ал-ла-ё, ал-ла, Тез-да у-лар ке-ли-шар, Ши-рин-лик-лар

бе-ри-шар. Ши-рин-лик-лар ю-зинг лўп-пи, Тинч-ги-на ух-

ла, хўп-ми? Тинч-ги-на ух-ла, хўп-ми?! Ал-ла-ё, ал-ла, ал-ла-ё,

Ал-ла-ё...

Дадам, ойим ишдалар
Опамлар ўқишдалар,
Тезда улар келишар,
Ширинликлар беришар,
Шириним, юзинг лўппи,
Тинчгина ухла, хўпми?

Бувижонимлар менга
Тикяптилар кўйлакча.
Мен ҳам тикаман сенга
Гулдор кўйлак, бўлакча.
Шириним, юзинг лўппи,
Тинчгина ухла, хўпми?

Менинг қўлим боғламай,
Ўйнамоққа чоғламай,
Қўғирчоққинам, лўппи,
Тинчгина ухла, хўпми?!..

